

રેકિ વિદ્યાનિકેતન
શ્રી સ્વામી સમર્થ મઠ
દેવરૂપ કાટવલી માર્ગ
તા. સંગમેશ્વર
જી. રત્નાગિરિ
મહારાષ્ટ્ર ભારત
ટેલીફોન : ૯૧૨૩૫૪૨૪૧૩૨૨

રેકિ વિદ્યા નિકેતન

વોલ્યુમ ૩ અંક ૩ અને ૪

૦૧-૦૪-૨૦૧૧

અહમ્ની ઓળખ માટે એચ.ડી.એફ.સી. ફોર્મ્યુલા

આ એચ.ડી.એફ.સી. ને ભારતની બહુ પ્રચલિત અને મોટી એચ.ડી.એફ.સી. બેંક સાથે કશી લેવા દેવા નથી. જ્યારે એક સાધકે ગુરુજીને દેવરૂપ આશ્રમમાં પૂછ્યું, “અમને ખબર છે કે અહમ્ સાધક માટે ખરાબ છે. પરંતુ વ્યક્તિને ખબર કેમ પડે કે તેને અહમ્ આવ્યો છે?” જવાબના રૂપે આ ફોર્મ્યુલા બહાર આવી. ગુરુજીએ જવાબ આપ્યો, “જુઓ અહમ્ એમને એમ આવી જતો નથી. તે પ્રહાર કરે છે તેની પહેલા તે સંકેત પણ કરે છે. ત્યારે વ્યક્તિએ તે સંકેત સમજવા કે સાંભળવા જાગૃત થવું જોઈએ. તેની કેટલીક નિશાનીઓ હોય છે. સૌથી પહેલું એ કે વ્યક્તિને દુઃખ (Hurt) લાગે છે. જુઓ તમને કોઈ કંઈ કહે અને તમને દુઃખ થાય કે ખરાબ લાગે તો માનજો કે એ ક્ષણે તમારામાં અહંકાર છે. અહંકાર વિના આ અસ્તિત્વમાં કોઈને દુઃખ થતું નથી. શરીર, મન કે બુદ્ધિ કોઈને દુઃખ થતું નથી. તે અહંકાર જ છે તે બીજાને દુઃખ પહોંચાડવાનું સામર્થ્ય ધરાવે છે. અને વિશ્વાસ રાખજો કે દુઃખી થવું એટલે ઉદાસ થવું નથી. ઉદાસીનતા એ માત્ર ભાવ છે. કોઈ ઉદાસીનતામાં પ્રતિક્રિયા કરતું નથી. ઉદાસીનતા થોડીવારમાં દૂર થઈ જાય છે. પીડા એ જાખમ છે જ્યારે ઉદાસીનતા એ મયકોડ છે. જાખમ પાસે પ્રતિક્રિયા કરવાની પ્રબળ શક્તિ છે. તો એ પહેલી નિશાની છે. પહેલો સંકેત છે. બીજો સંકેત એ પ્રતિકારાત્મક (Defending tendency) વલણ છે. જો કોઈ કોઈ પણ વાત માટે પ્રતિકારાત્મક દલીલો કર્યા કરે તો યાદ રાખજો કે તે/તેણી અત્યારે અહંકારના અનુભવમાંથી પસાર થઈ રહી છે. અહંકાર તમને છેલ્લી ક્ષણ સુધી પ્રતિકાર કરવા પ્રેરશે. તે પુરવાર કરવા પ્રયત્ન કરશે. અને તમારે દલીલબાજીમાં જીતવું હોય તો પુરવાર કરવું પડે. ત્યાર પછી ત્રીજો સંકેત તે મુખોટો (Facade) છે. જો તમે અહંકાર ધરાવતા હો તો હંમેશા યાદ રાખો કે તમે કોઈને કોઈ મુખોટો પહેરવાના છો જેથી તમે વાસ્તવમાં જેવા હો તેવા દેખાઈ ન જાવ. અહંકાર કૃત્રિમતા તેમજ અસુરક્ષામાંથી આવે છે. તમે કૃત્રિમ કે બનાવટી બનો એવી આ બંનેની માંગ છે. સહજતામાં અહંકાર હોતો નથી. કારણ કે સહજતા એ સ્વીકારનું પ્રગટીકરણ છે. છેલ્લો સંકેત કે નિશાની એ તુલના (Comparision) છે. જ્યારે તમે તમારી જાતને બીજા સાથે સરખાવવા લાગો છો ત્યારે યાદ રાખો કે તમે અહંકારની પરિસ્થિતિ તરફ જઈ રહ્યા છો. અહંકાર હંમેશા તુલના ની માંગ કરે છે. તે એવું બતાવવા પ્રયત્ન કરે છે કે તમે બીજાની સરખામણીએ સારા છો અથવા બીજા તમારા કરતા ખરાબ છે. તેમ કરવાથી તમને મિથ્યા આનંદ આવે છે તે માટે તમે એવી પરિસ્થિતિનું નિર્માણ કરો છો કે તમને તેમ કરવાની તક મળે. તો આ સરળ સુત્રને સમજવાથી તમે અહંકારની યાત્રામાં જોડાયેલા છો કે નહીં તે સમજી શકશો. ટુંકમાં તમે એચ.ડી.એફ.સી. (H.D.F.C. = Hurt, Defense, Facade & Comparision) શબ્દને યાદ રાખજો. એ પણ યાદ રાખજો કે આ બધા એકબીજા સાથે જોડાયેલા છે. તેઓ અલગ અલગ રીતે આવી પરિસ્થિતિ નિર્માણ કરી શકતા નથી. તેઓ સાથે જ કામ કરે છે. માટે પ્રત્યેકે આવા સંકેત સાંભળવા માટે સાવધાન રહેવું જરૂરી છે. અને અહંકાર બાબત સહુથી શ્રેષ્ઠ વાત એ છે કે તમારા અહંકાર બાબત જાગૃતિ આવ્યા પછી તમારે કશું જ કરવાનું રહેતું નથી. જાગૃતિથી જ તે ઓગળી જાય છે. અહંકાર એ અંધકાર જેવો છે અને જાગૃતિ તે દીવાના કે ટોર્યના પ્રકાશ જેવી છે. જે ક્ષણે તમે જાગૃતિની ટોર્યની ચાંપ દબાવો છો, અહંકાર દૂર થાય છે. માટે અહંકાર માટે જાગૃતિ કે સભાનતા તે સહુથી કઠિન છે. ઘણીવાર અહંકાર એટલો પ્રબળ હોય છે કે તે તમને જાગૃત થવા દેતો નથી. જાગૃતિ એ મનની અવસ્થા છે. અહંકાર એ મનથી પર અવસ્થા છે. સાધકને જાગૃતિની આવી તક માટે સતત અભ્યાસની આવશ્યકતા હોવી જરૂરી છે. અને આવી તકો તમને જીવનમાં હંમેશા એ વાત પર ધ્યાન દોરે છે કે વ્યક્તિના વિકાસ માટે અહંકાર જરૂરી છે આ વાત પરિસ્થિતિને વધુ ખરાબ બનાવે છે. કેટલાક લોકોને મત એવો પણ છે કે અહંકારમાંથી મુક્તિ મળી જ ન શકે. જે લોકો તેમના અહંકાર પર નિયંત્રણ કરી શકતા નથી, તેમના દ્વારા ફેલાવાયેલી આ બધી અફવાઓ જ છે.

આ અંક અંતર્ગત :

એચ.ડી.એફ.સી. ફોર્મ્યુલા	૧
મહાશિવરાત્રી સ્વચેતના શિબિર	૨
વિચારોનું મન્યન	૩
ગાયત્રી મંત્ર અને તેનો વૈજ્ઞાનિક અર્થ	૪,૫
જીવનના ૧૦ (ઇશ્વરી) આદેશ	૬
એબ્યુલ-સનો પ્રારંભ	૭
દેવરૂપ સંગીત મંદિર	૮
રેકિ સેમિનારનું સમય પત્રક	૯

દેવરૂપ આશ્રમમાં મહાશિવરાત્રિ અનુષ્ઠાન

ફેબ્રુઆરી અને માર્ચ આ બે મહિના દરમ્યાન દેવરૂપ આશ્રમમાં અનેક પ્રવૃત્તિઓ થતી હોય છે. આ વર્ષે પણ તેમાં અપવાદ ન હતો. શિવરાત્રિ મહોત્સવની શરૂઆત ૨૮મી ફેબ્રુઆરીએ કરવામાં આવી અને તે બીજી માર્ચની મધ્યરાત્રિ સુધી ૭૨ કલાક ચાલ્યો. બધા સાધકો ૨૭મી ફેબ્રુઆરીએ જ આશ્રમમાં એકત્રિત થઈ ગયા હતા. ગુરૂજીએ જાહેર કર્યું હતું કે આ વર્ષથી મહાશિવરાત્રિ અનુષ્ઠાનને ઉત્સવ ન ગણતા એક ગંભીર આધ્યાત્મિક અભ્યાસ ગણવો. જેઓએ આ અનુષ્ઠાનમાં ભાગ લીધો હતો તેઓ અનુષ્ઠાનની પૂર્ણાહૂતિ દેવરૂપ આશ્રમમાં કરવા આવ્યા હતા. આમ જે સાધકો આશ્રમમાં આવ્યા હતા તેઓ બીજી ફેબ્રુઆરીથી શરૂ કરીને એક મહિના પહેલાં જ અનુષ્ઠાનના નિયમોને સંયમપૂર્વક અનુસરતા હતા. મહામૃત્યુંંજય મંત્રનો જાપ અવિરત ૭૨ કલાક સુધી ચાલુ હતો અને આ સમય દરમ્યાન તે મંત્રથી અભિષેક તેમજ હોમ પણ કરવામાં આવ્યો હતો. ૧૪ સભ્યોના એક ગ્રુપમાં એક સભ્યનો વારો ત્રણ વાર આવ્યો હતો. આ ઉત્સવની મહત્વની વાત એ હતી કે શિવલિંગને વૈજ્ઞાનિક અભિગમ ઓરગોન (orgone) કે જેની સંકલ્પના કલ્પીતા કુમારે આપી હતી અને મિલિન્ડ ચવાન તથા તેમના ગ્રુપે તે સંકલ્પનાને મૂર્ત સ્વરૂપ આપ્યું હતું. આપણા સાધકોની એક ટીમ આ ઓરગોનની સંકલ્પના પર કાર્ય કરી રહી છે, જેનું મૂળભૂત સંશોધન વિલહેમ રીચે (Wilhem Reich) અમુક દાયકાઓ પહેલાં કર્યું હતું.

દેવરૂપમાં સ્વ-ચેતના શિબિર

દેવરૂપમાં ચાર થી છ માર્ચ દરમ્યાન સ્વ-ચેતના શિબિર કરવામાં આવી. આ શિબિરમાં ૪૨ સાધકોએ ભાગ લીધો હતો. તે પણ એક ઉત્સવ જ હતો. આ શિબિરમાં વિકસિત ઓરા ટ્રીટમેન્ટની તાલીમ, ઓમકારની ઊર્જાના વલયો, ટ્રસ્ટ વોક, અને સભાનતા (awareness) વિગેરે વિષયો પર સેશન્સ લેવાયા હતા. આ શિબિરમાં સવાલ-જવાબનું સેશન મહત્વનું રહ્યું. જે ભાગલેનારાઓ માટે મિજબાની સમાન હતું. ગુરૂજીએ ખાત્રી આપી હતી કે દરેક સાધકની જ્ઞાન મેળવવાની ખોજને પરિતૃપ્ત કરવામાં આવશે. આ શિબિરનું સમાપન કેન્ડલ લાઈટ મેડિટેશન કરવામાં આવ્યું જેમાં અનેક સાધકોને દિવ્ય અનુભવો થયા હતા. માનવજાત માટે ઉપયોગી કારણો માટે પાર્ટીસીપન્ટોએ વિવિધ ગ્રુપ બનાવી રેકિ મોકલવાનું નક્કી કર્યું હતું. દેવરૂપની આસપાસના દરેક ગામમાં આ સંકલ્પની પૂર્તિ માટે એક ટીમ બનાવવામાં આવશે. બધાજ પાર્ટીસીપન્ટોએ ‘ઓમ’ ની ચળવળને સમગ્ર રાષ્ટ્રમાં ફેલાવવાનું નક્કી કર્યું હતું જેથી આપણા રાષ્ટ્રમાં ઊર્જાના ઘનિષ્ઠ કમ્પનો વ્યાપે અને તે ઊર્જાને યોગ્ય માર્ગે વાળવાથી ભારત એક શાંત તેમજ મજબૂત રાષ્ટ્ર બને જે સમગ્ર દુનિયાને શાંતિ તેમજ સુખના માર્ગે દોરી શકે. સાધકોએ ઓમનું ચેન્ટી ગણવારે ૬ વાગ્યે કરવાનું નક્કી કર્યું હતું તેઓ આ માટે બીજા લોકોને પણ વિનંતિ કરશે અને સ્પષ્ટ રીતે સમજાવશે કે ઓમ ના કમ્પનો ધર્મની માન્યતાથી પર છે. તે ઊર્જા વિજ્ઞાન પર આધારિત પ્રયોગ બની રહેશે.

વિચારોનું મન્યન

તમે મેડિટેશન - ધ્યાન વિશેના ૧૦૦ ફાયદાઓ વર્ણવતો મેઈલ મને મોકલ્યો છે તો એ કયા ધ્યાન વિષે વાત કરે છે? તેમાં તો કેટલાય વિકલ્પો છે તો કયો વિકલ્પ સારો છે? પરંતુ જો આપણે રેકિ રેગ્યુલર કરતા હોઈએ તો એ પણ એક પ્રકારનું મેડિટેશન - ધ્યાન નથી? સાધના અને ધ્યાન વચ્ચે તફાવત શો છે?

બીજો પ્રશ્ન એ છે કે ગઈ કાલે મને સમય ન મળવાથી હું માત્ર ૧૨ પોઈન્ટ જ કરી શક્યો પરંતુ મેં મારી બહેન તેમજ પિતાને રેકિ આપી તો રેકિ બાબતમાં જમા-ઉધારનો નિયમ કઈ રીતે લાગુ પડે છે? અને ખૂબ મોડું થઈ ગયું હોવાથી મેં રેકિ લેવા કરતાં રેકિ બોક્સને રેકિ આપી કારણ કે તેમાં બીજા માટે અનેક સંકલ્પો રાખવામાં આવ્યા હતા. આમ મેં રેકિ બોક્સને રેકિ આપવામાં અગ્રતા આપી. તો તે બરાબર છે? અને જો ન હોય તો શું કરવું? આ મુદ્દા કૃપા કરીને સમજાવો.

તમારો

મન્યન

- ૧) ધ્યાન એ પ્રક્રિયા કે તત્વજ્ઞાન છે. મેડિટેશન કે ધ્યાનની અનેક પ્રક્રિયાઓ છે. ૧૦૦ તો માત્ર અંક દર્શાવવા પુરતું જ છે. તે ૧૦૦૦ પણ હોઈ શકે. મને લાગે છે કે અહીં લેખક ધ્યાનને એક માર્ગ કે પ્રક્રિયા તરીકે વર્ણવે છે જેના અનેક ફાયદાઓ છે. તે લેખક માટે વિટામીન જેવા છે. પરંતુ અમુક ગોળીઓ વિટામીનની હોતી નથી. તે અમુક પ્રક્રિયા માટે એન્ટીબાયોટીકનું પણ કામ કરે છે. તેવું જ મેડિટેશન કે ધ્યાનનું છે. અમુક ધ્યાન અસરકારક દવા જેવા છે તો અમુક વિટામીન જેવા પરંતુ બંને સામાન્ય રીતે દવા જેવું કામ કરે છે.
- ૨) હા, રેકિ એ પણ એક ધ્યાન જ છે. તે તમને તમારી જાત સાથે જોડે છે. તમારા મન તેમજ આત્મા સાથેનો કોઈપણ સંવાદ ધ્યાન છે. ધ્યાન એક પ્રક્રિયા છે જ્યારે સાધના એ જીવન જીવવાનો માર્ગ છે. જેમ કે ખાવામાં અને જીવવામાં શો ફરક છે? જીવન જીવવા માટે ખાવાની જરૂરત પડે છે. માટે ખાવું તે પ્રક્રિયા છે અને જીવવું તેનો વિસ્તૃત અર્થ છે.
- ૩) દરેકે પોતે રેકિ લેવી જોઈએ. રેકિનો મૂળભૂત ખ્યાલ એ છે કે તમે તમારી જાતને એટલી વિશુદ્ધ બનાવો કે જેથી તમારા અસ્તિત્વ સાથે જે કોઈ જોડાયેલા હોય તે પણ સ્વસ્થ થઈ જશે. બીજી ડીગ્રી તમને તમારી શુદ્ધતાને બીજાના અસ્તિત્વ સાથે જોડાવાનો માર્ગ બતાવે છે. જો તમે અંદરથી જ શુદ્ધ કે નિર્મળ નહીં હો તો તમે બીજાને સ્વસ્થ કેવી રીતે બનાવી શકો? અને તમે તમારી જ સફાઈ ન કરો તો તમે શુદ્ધ કેવી રીતે થઈ શકો?

વીથ લવ, લાઈટ અને રેકિ,

અજીત સર.

ગાયત્રીમંત્ર અને તેનો વૈજ્ઞાનિક અર્થ

વેદિક ધર્મમાં ગાયત્રી-મંત્રને ખૂબ જ મહત્વ આપવામાં આવ્યું છે. આ મંત્ર ને સાવિત્રિ અને વેદમાતા, બધા વેદોની માતા તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.

ૐ ભૂ ભૂવઃ સ્વઃ
તત્ સવિતુર વરેણ્યં,
ભર્ગો દેવસ્ય ધીમહિ
ધીયો યો નઃ પ્રચોદયાત્

આ મંત્રનો શાબ્દિક અર્થ :-

હે ઈશ્વર આપ સર્વવ્યાપી, સર્વ-શક્તિમાન અને અમર્યાદ સામર્થ્ય ધરાવનાર છો. આપ જ પ્રકાશ છો. આપ જ સર્વ જ્ઞાન અને આનંદ છો. અમે આપને નમન કરી આપના પ્રકાશનું ધ્યાન કરીએ છીએ. આપ અમારી બુદ્ધિમતાને યોગ્ય દિશામાં વાળવા માટે માર્ગદર્શન આપો.

આ મંત્રનું વૈજ્ઞાનિક મહત્વ પણ ખૂબ છે પરંતુ તે શાબ્દિક અર્થમાં ગુમ થયું છે. આધુનિક અવકાશ-વિજ્ઞાન અને જયોતિશશાસ્ત્ર ના મત અનુસાર આપણી ગેલેક્સી કે જેને આકાશગંગા કહેવાય છે તેમાં આશરે ૧,૦૦,૦૦૦ મીલીયન તારાઓ છે. દરેક તારાને આપણા સૂર્યની જેમ પોતાનું ગ્રહમંડળ છે. આપણે જાણીએ છીએ કે ચંદ્ર પૃથ્વીની પ્રદક્ષિણા કરે છે અને પૃથ્વી ચંદ્રની સાથે સૂર્યની પ્રદક્ષિણા કરે છે. તેવી જ રીતે બધાજ ગ્રહો સૂર્ય ની પ્રદક્ષિણા કરે છે. સાથે સાથે પ્રત્યેક ગ્રહ પોત પોતાની ધરી પર પરિભ્રમણ કરે છે. આપણો સૂર્યને તેના પરિવારની સાથે આકાશ ગંગાના કેન્દ્રની આજુબાજુ પરિભ્રમણ કરતાં ૨૨.૫ કરોડ વર્ષ લાગે છે. તમામ તારા મંડળો કે ગેલેક્સી જેમાં આપણી ગેલેક્સીનો પણ સમાવેશ થાય છે તે ૨૦૦૦૦ માઈલ્સ પ્રતિ સેકન્ડની ગતિથી પરિભ્રમણ કરે છે.

હવે આ મંત્રનો વૈજ્ઞાનિક અર્થ જોઈએ.

A) ઓમ ભૂ ભૂવઃ સ્વઃ :-

ભૂ એટલે પૃથ્વી, ભૂવઃ એટલે આપણું સૂર્ય મંડળ, સ્વઃ એટલે ગેલેક્સી કે આકાશગંગા. આપણે જોયું હશે કે જ્યારે સામાન્ય પંખો ૯૦૦ આર.પી.એમ. (રોટેશન પર મીનીટ) ની ગતિથી ફરે છે ત્યારે તે અવાજ કરે છે. ત્યારે કલ્પના કરો કે જ્યારે આકાશગંગા ૨૦,૦૦૦ માઈલ પ્રતિ સેકન્ડની ઝડપે ગતિ કરે ત્યારે કેટલો વધુ અવાજ થતો હશે? મંત્રનો આ ભાવ આ સમજાવે છે કે જે અવાજ પૃથ્વી , ગ્રહો તેમજ ગેલેક્સીના આવા ઝડપી પરિભ્રમણથી ઉત્પન્ન થાય છે તે ‘ઓમ’ છે. આ અવાજ ઋષિ વિશ્વામિત્રે તેમની ધ્યાનની અવસ્થામાં સાંભળ્યો હતો અને આ વાત તેમણે તેમના સહ-કાર્યકર્તાઓને કરી હતી. બધાએ સર્વમતે નક્કી કર્યું કે ‘ઓમ’ ના આ ધ્વનિ/નાદને ઈશ્વરનું નામ આપવું, કારણ કે આ અવાજ સમયના ત્રણેય તબક્કામાં સાંભળી શકાય છે તેથી તે અવિનાશી છે. આમ ઈશ્વરના નિરાકાર સ્વરૂપને ‘ઉપાધી’ ના નામથી ઓળખવાના આ પ્રથમ કાન્તિકારી વિચાર હતો. તે પહેલાં બધા ઈશ્વરને નિરાકાર સ્વરૂપે ઓળખતા હતા અને આ નવા વિચારને સ્વીકારવા કોઈ તૈયાર ન હતું. ગીતામાં પણ કહ્યું છે કે, “ઓમ-ઈતિ એકાક્ષરમ્ બ્રહ્મ” જેનો અર્થ છે કે તે સર્વોચ્ચ ઈશ્વરનું નામ ‘ઓમ’ છે જેમાં માત્ર એક શબ્દ છે (૮/૧૨). સમાધિ દરમ્યાન સાંભળવામાં આવતા આ ધ્વનિ ને આર્ષદેષ્ટાઓએ નાદ-બ્રહ્મ (મુખ્ય ધ્વનિ) એવું નામ આપ્યું, પરંતુ તે એવો ધ્વનિ નહીં કે જે અમુક એમ્પ્લીટ્યુડ પછી સંભળાય છે, અને તે માનવીની સાંભળવાની ક્ષમતાની મર્યાદામાં હોય છે. તેથી ઋષિઓ એ આ ધ્વનિને આકાશનો કે સ્વર્ગનો ‘ઉદ્ગીત’ સંગીતમય ધ્વનિ કહ્યો. તેઓએ એ પણ નોંધ્યું કે અનંત ગેલેક્સીઓ કે જે ૨૦,૦૦૦ માઈલ પ્રતિ સેકન્ડની ઝડપે ગતિ કરે છે તેઓ ગતિજન્ય ઊર્જા (Kinetic energy) ઉત્પન્ન કરે છે. Kinetic energy = $\frac{1}{2} MV^2$ અને આ ઊર્જા સમગ્ર બ્રહ્માંડમાં વપરાતી ઊર્જાનું સંતુલન કરે છે. તેથી તેમણે ઓમને ‘પ્રણવ’ એવું નામ આપ્યું. જેનો પ્રાણ-શક્તિનો સંગ્રહ કરનાર એવો અર્થ થાય છે.

B) તત્ સવિર્તુ વરેણ્યમ્ :-

તત્ - તે (ઈશ્વર), સવિર્તુ - સૂર્ય (તારો) વરેણ્યમ્ - તમે નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે. જ્યારે વ્યક્તિનું સ્વરૂપ અને તેનું નામ આપણે જાણતા હોઈએ તો તે વિશિષ્ટ વ્યક્તિને આપણે શોધી શકીએ. તેથી વિશ્વામિત્રે સૂર્યવેલા બે શિર્ષક (ઉપાધી) આપણને ઈશ્વરને ઓળખવા માટે દૃઢ ભૂમિકા પુરી પાડે છે. તેમણે આપણને કહ્યું છે કે આપણે ઈશ્વરના નિરાકાર સ્વરૂપને અમુક ઘટકો દ્વારા ઓળખી શકીએ. દા.ત. ઓમ નો નાદ/ ધ્વનિ અને સૂર્ય (તારા) નો પ્રકાશ. ગણિતશાસ્ત્રી આ સમીકરણનો ઉકેલ પણ મેળવી શકે. $X^2+Y^2=4$ if $X=2$, તો Y નું મૂલ્ય પણ શોધી શકાય. એક ઈજનેર નદીના કિનારે ઉભો રહીને નદીની પહોળાઈ માપી શકે છે. વિશ્વામિત્રએ મંત્રમાં આવી જ રીત બતાવી છે જે નીચે પ્રમાણે છે.

C) ભર્ગો દેવસ્ય ધીમહી :-

ભર્ગો - પ્રકાશ, દેવસ્ય એટલે દેવી-દેવતાઓ, ધીમહી - આપણે ધ્યાન કરવાનું કહે છે જેથી આપણે ઈશ્વરના નિરાકાર સ્વરૂપને શોધી શકીએ. તેઓ સાથે સાથે ઓમનો જપ કરવાનું પણ સૂચવે છે. (મંત્રમાં એ સમજાય છે). ઋષિ આપણને આ પ્રકારે આગળ વધવાનું સૂચવે છે. પરંતુ તેને પામવામાં મોટી સમસ્યા છે, કારણ કે સર્વોચ્ચ બ્રહ્મ ની કૃપા વિના માનવ મન એટલું શંકાશીલ અને ચંચળ છે કે તેને અંકુશમાં રાખવું મુશ્કેલ બની જાય છે. માટે વિશ્વામિત્ર તેની કૃપા મેળવવા માટે પ્રાર્થના કેમ કરવી તેનું પણ સૂચન કરે છે. જે નીચે પ્રમાણે છે.

D) ધીયો યો નઃ પ્રયોધ્યાત્ :-

ધીયો (બુદ્ધિમતા) યો (કોણ) નઃ (આપણે બધા) પ્રયોધ્યાત્ (સાચી દિશામાં માર્ગદર્શન), હે ઈશ્વર અમારી બુદ્ધિમતાને સાચા માર્ગે વાળો. મંત્રનું સંપૂર્ણ વૈજ્ઞાનિક અર્થઘટન : પૃથ્વી (ભૂ), ગ્રહો (ભુવઃ) અને આકાશગંગા (સ્વઃ) અતિશય ગતિથી પરિભ્રમણ કરી રહ્યા છે. તેથી ઓમ નામનો ધ્વનિ (ઈશ્વરનું નિરાકાર સ્વરૂપ) ઉત્પન્ન થાય છે. એ ઈશ્વર (તત્) કે જે તારાઓના પ્રકાશ રૂપે (સવિર્તુ) પ્રગટ થાય છે તે આદરપૂર્વક નમન કરવા યોગ્ય છે. આપણે દેવતાઓના (દેવસ્ય) તે પ્રકાશ (ભર્ગો) પર ધ્યાન (ધીમહિ) કરવું જોઈએ. તેમજ ઓમ તો જપ કરવો જોઈએ. તે (યો ઈશ્વર) આપણી (નઃ) બુદ્ધિમતાને (ધીયો) યોગ્ય માર્ગે (પ્રયોધ્યાત્) વાળવા માર્ગદર્શન આપે.

તેથી મંત્રમાં આવેલા અગત્યના મુદ્દાઓ પર આપણે ધ્યાન આપીએ.

સમગ્ર ગતિજન્ય ઊર્જા (Kinetic energy) કે જે આકાશગંગાના પરિભ્રમણથી ઉત્પન્ન થાય છે તે છત્ર તરીકે કાર્ય કરે છે. અને બ્રહ્માંડમાં વપરાતી ઊર્જાને સંતુલિત કરે છે. તેથી તેને પ્રણવ (ઊર્જાનું સ્વરૂપ) નામ આપવામાં આવ્યું અને તે $\frac{1}{2}MV^2$ જેટલું થાય છે. ($MV^2 = \text{Mass of galaxy X Square of velocity}$)

મઠનો ૧૧ મો સ્થાપના દિન

દેવરૂપ આશ્રમનો ૧૧મો સ્થાપના દિન ખૂબ જ ઉત્સાહ તેમજ ઉમંગભરે ઉજવવામાં આવ્યો. આ ઉત્સવની શરૂઆત ૧૪મી ની રાતે જ થઈ ગઈ હતી જેમાં સાધક મહેશ ભાગવત કે જેઓ કિર્તન કળામાં (પરંપરાગત ભક્તિ સંગીતની કળા) માં પ્રવીણ છે તેમણે સ્વામી સમર્થની સામે કિર્તન ગાઈને કરી હતી. ૧૫મીની રાતે વિખ્યાત સંગીત રચનાકાર તેમજ ગાયક શ્રી નંદુ હોનાપ તેમના સાથી કલાકારો શ્રી કૌસ્તુભ દાતાર તેમજ શ્રીમતી સીમા દમલે સાથે મળીને ‘દત્તચી પાલખી’ નામનો પ્રચલિત કાર્યક્રમ રજુ કર્યો હતો. ત્રણ કલાક માટે શ્રોતાઓ મુગ્ધ થઈ ગયા હતા. સંગીતનો આ પ્રોગ્રામ મહારાષ્ટ્રમાં ખૂબ પ્રચલિત છે. શ્રી નંદુ હોનાપે તેમના ૮૫% ગીતો શ્રી સ્વામી સમર્થ પર સ્વરબદ્ધ કર્યા છે. આશ્રમના ૧૦મા સ્થાપના દિવસના ઉત્સવમાં તેઓ પ્રોગ્રામ આપવાના જ હતા, પરંતુ લગભગ અઢી મહિના માટે કોમામાં જતા રહ્યા હોવાથી તેઓ આવી શક્યા ન હતા. ચમત્કારિક રીતે તેમાંથી કોઈપણ જાતની આડ અસર વિના બહાર આવી ગયા અને ફરીથી તેમણે તેમની કળા સ્વામીના ભજનો ગાવામાં સમર્પિત કરી.

જીવનના દશ આદેશો - તેના પર હંમેશા વિચાર કરો.

- ૧) પ્રાર્થના એ સ્પેર વ્હીલ નથી કે જે, જ્યારે તમને કોઈ મુસીબત હોય ત્યારે તેમાંથી બહાર કાઢે, તે સ્ટીયરીંગ ગ્વ્હીલ છે જે તમને જીવનના માર્ગે યોગ્ય દિશા સૂચન કરે છે.
- ૨) તમે જાણો છો કે કારનું 'વીન્ડ શીલ્ડ' ખૂબ મોટું છે જ્યારે રીઅર મીરર (Rear Mirror) એકદમ નાનો કેમ છે? કારણ કે આપણો ભૂતકાળ આપણા ભવિષ્ય જેટલો અગત્યનો નથી. માટે આગળ જુવો અને આગળ ધવો.
- ૩) પરિવાર એ એક પુસ્તક જેવો છે જેને લખતા વર્ષો લાગે છે. પરંતુ તેને બાળવા માટે અમુક સેકન્ડ્સ પણ પુરતી છે.
- ૪) જીવનમાં પ્રત્યેક વસ્તુ ક્ષણિક છે. જો તે સારી હોય તો તેનો આનંદ માણો. તે કાયમ માટે રહેવાની નથી. જો તે સારી ન હોય તો ચિંતા ન કરો તે પણ કાયમ માટે રહેવાની નથી.
- ૫) જુના મિત્રો સોના જેવા છે અને નવા મિત્રો હિરા જેવા છે. જો તમને હિરા મળે તો સોનાને ભૂલતા નહીં, કારણ કે હીરાને જડવા માટે સોનાના આધારની જરૂરત પડે છે.
- ૬) જ્યારે આપણે આશા ગુમાવી દઈએ છીએ ત્યારે એવું લાગે છે કે આ અંત છે ત્યારે ઈશ્વર ઉપરથી મંદ હાસ્ય કરતાં કહે છે, "શાંતિ રાખ, આ અંત નથી આ તો માત્ર વળાંક છે.
- ૭) જ્યારે ઈશ્વર તમારી સમસ્યાઓ ઉકેલે છે ત્યારે તમને તેની શક્તિમાં વિશ્વાસ હોય છે. જ્યારે તે તમારી સમસ્યાઓ ઉકલતો નથી ત્યારે તેને તમારી શક્તિમાં વિશ્વાસ હોય છે.
- ૮) સંત એન્થનીને એક અંધ વ્યક્તિ એ પૂછ્યું, "આંખથી દેખાવાનું બંધ થાય તેના કરતાં કંઈ ખરાબ છે ખરું? સંતે જવાબ આપ્યો "હા, દૃષ્ટિ ગુમાવવી તે છે".
- ૯) જ્યારે તમે બીજા માટે પ્રાર્થના કરો છો ત્યારે ઈશ્વર તે સાંભળે છે અને તેમને આશીર્વાદ આપે છે. અને કોઈવાર તમે ખૂબ જ સુરક્ષિત અને આનંદમાં હો ત્યારે યાદ રાખજો કે કોઈએ તમારા માટે પ્રાર્થના કરી છે.
- ૧૦) ચિંતા આવતી કાલની મુસીબતો દૂર કરતી નથી પરંતુ આજની શાંતિને દૂર કરે છે.

શાંતિ પામવાની માત્ર બે ટુંકી અને સચોટ રીત

“તમે જે ભૂલી શકતા ન હો તેને માફ કરો” અને

“તમે જે માફ કરી શકતા ન હો તેને ભૂલી જાવ”.

દેવરૂપ આશ્રમના અનુભવો :-

વિનય નાયર.

જાન્યુઆરી ૨૦૧૧માં મુંબઈનો વિનય નાયર નામનો યુવાન સાધક સેવા માટે આવેલ. તેને ૫ દિવસ મૌન રાખવાનું કહેવામાં આવ્યું. અહીં તેને થયેલા અનુભવો તેના જ શબ્દોમાં નીચે આપ્યા છે.

૧) હું કેટલી વખત નિરર્થક બોલ્યો હતો તેનું નિરક્ષણ કરવાનું આશ્ચર્યજનક લાગ્યું. મારા મુખમાંથી નીકળેલા આ શબ્દો ખરેખર કામ કરવા માટે કે મારી જાતને રજૂ કરવા માટે જરાય જરૂરી ન હતા. મને સમજાયું કે આ નિરર્થક શબ્દોથી મારી જાત સાથેના જોડાણ માં હું ઘોંઘાટ ઉત્પન્ન કરી રહ્યો હતો.

૨) મેં સાંભળવાનું શરૂ કર્યું. મારી નિરર્થક મજાકની ટેવને લીધે મેં અન્યને સાંભળવાનું બંધ કરી દીધું હતું. મારી દૃષ્ટિએ ધ્યાનપૂર્વક સાંભળવું તે અન્ય દ્વારા બોલાયેલા શબ્દો કરતાં વધુ મહત્વનું છે. તેમાં ગુઢ ધ્વનિના તરંગો તેમજ શારિરીક હાવભાવ પણ સામેલ હોય છે. ક્યારેક હું લોકોના વિચારો પણ સાંભળી શકતો હતો. તે અદ્ભૂત હતું. બધાએ આ કરવા જેવું છે.

૩) બીજા લોકો મને કઈ રીતે અનુકૂળ થવા પ્રયત્ન કરતા હતા તે જોવાનું પણ રસપ્રદ લાગ્યું. ક્યારેક માહિતીની આપ-લે માં ભારે રમુજ થતી. તે ડમ્બ શેરાડ્સની રમત જેવું લાગતું. જેમાં તેઓ મારા હાવભાવની અટકળો કરતા. હા, ક્યારેક મને નિરાશા પણ થતી. જે વ્યક્તિ બહેરો હોય અને તેણે એક શબ્દ પણ ઉચ્ચારવાનો મોકો ન મળ્યો હોય તેને કેવી લાગણી થતી હશે તેની કલ્પના પણ હું કરી શક્યો.

૪) વાતચીત ન કરવાથી મને વિચારવામાં મદદ મળી. મારા મનમાં બે વિચારો આવ્યા. એક બહારની તરફ હતો કે જેમાં હું વિચારતો હતો કે કોઈ પણ ક્ષણે હું મારી જરૂરિયાત પૂરી કરવા અન્યને કેવી રીતે સમજાવીશ અને બીજા વિચાર અંદર તરફ હતો જે આત્મનિરિક્ષણ કરવાનો હતો. આ આત્મનિરિક્ષણ થી મને મારા પોતાના જીવનના ચાવીરૂપ પાસાઓને ઓળખવાની તક મળી. જેણે મને સાવધ બનાવ્યો. મારી જાગૃતિ કે સભાનતા પણ વધી.

સ્વામી વિવેકાનંદ કહે છે.

“મને પ્રેમ કરો કે ધિક્કારો એ બંને મને મારી જ તરફેણમાં છે કારણકે જો તમે મને પ્રેમ કરશો તો મારું સ્થાન તમારા હૃદયમાં છે અને જો તમે મને ધિક્કારશો તો મારું સ્થાન તમારા મનમાં છે.”

દેવરૂપ મ્યુઝિક અકાદમીની સ્થાપના (દેવરૂપ સંગીત મંદિર)

હવે પછી ૧૫ માર્ચ માત્ર દેવરૂપ આશ્રમના સ્થાપના દિન તરીકે જ નહીં ઓળખાય પરંતુ એક બીજા કારણથી પણ આ દિવસનું મહત્વ છે. આ વર્ષે આ દિવસે દેવરૂપ સંગીત મંદિરનો પણ શુભારંભ થયો. આ સંસ્થાના પ્રારંભનું જ મહત્વ નથી. પરંતુ આની પાછળ છુપાયેલી અસ્મિતાને નમન કરવા જોઈએ. આપણા જ એક સાધક કુમારી બિંદિયા પંડયા કે જેઓ ગુજરાતના જાણીતા સંવેદનશીલ કલાકાર છે તેમણે દેવરૂપ ગામના લોકોને સંગીતના વિવિધ પરિમાણો શીખવવા ના વિચાર સાથે આ ભૌતિક દુનિયા છોડીને આશ્રમમાં રહેવાનું નક્કી કર્યું છે. બિંદિયા તેમજ તેના ડોક્ટર પિતા આશ્રમમાં સ્વામીની સેવા અર્થે આવીને વસ્યા છે. બિંદિયા શાસ્ત્રીય તેમજ સુગમ સંગીત તેના વિદ્યાર્થીઓને શીખવશે. તેના પિતા ડો.કિશોરભાઈ પંડયા ત્યાંના દર્દીઓને આર્યુવેદનું માર્ગદર્શન આપશે તેમજ આયુર્વેદની સારવાર પણ કરશે. સ્વામીના શુભાશિષ હંમેશા તેમની સાથે છે.

દેવરૂપ આશ્રમમાં એમ્બ્યુલન્સ સર્વીસનો પ્રારંભ

૧૫મી માર્ચે સ્વામી સમર્થ સેવક પ્રતિષ્ઠાને દેવરૂપના લોકો માટે એમ્બ્યુલન્સ પણ ખરીદી હતી. દેવરૂપ ગામમાં એમ્બ્યુલન્સ ન હતી અને જે લોકોને હોસ્પિટલમાં મેડિકલ સારવાર માટે દાખલ કરવાના હોય તેમને ખૂબ જ અગવડતાનો સામનો કરવો પડતો હતો અને તેમાં કટોકટીભર્યા કિંમતી સમય બરબાદ થતો હતો. શ્રી સ્વામી સમર્થ સેવક પ્રતિષ્ઠાના ટ્રસ્ટીઓએ આ વિષે કંઈ કરવાનો નિર્ણય લીધો. કટોકટીની પરિસ્થિતિમાં જે પેશન્ટોને હોસ્પિટલમાં ખસેડવાના હોય તેમને આ એમ્બ્યુલન્સનું દાન ખૂબ રાહતરૂપ થશે. આ પ્રોજેક્ટમાં આપણા સાધકો પણ અમુક અંશે દાન આપી સેવામાં સહભાગી બન્યા છે. આ વાહન દૂર દૂરથી આશ્રમમાં સેવા માટે આવતા સેવકોને પણ લેવા-મૂકવા જશે. આશ્રમથી નજીકના સ્થળ જેવા કે સંગમેશ્વર (રેલ્વે સ્ટેશન અને બસ સ્ટેન્ડ) રત્નાગિરિ રેલ્વે સ્ટેશન અને દેવરૂપ બસ-સ્ટેશન વિ. સ્થળે સેવકોને લેવા-મૂકવા જશે.

આશ્રમ જ્ઞાન.....

ભૂતકાળની સફાઈ

અનિવાર્ય પણે દરેક આધ્યાત્મિક અભ્યાસ એ વાત ભારપૂર્વક કહે છે કે વ્યક્તિએ ભૂતકાળની સફાઈ કરવી કારણ કે વર્તમાન તેમજ ભવિષ્ય ભૂતકાળમાંથી જ ઉદ્ભવે છે. ઘણા લોકો તેનો અર્થ બરોબર સમજી શકતા નથી. અને મોટા ભાગના લોકો ભૂતકાળને સાફ કરવાની બાબત માં ભૂલ ખાઈ જાય છે તેઓ પુછે છે “મતલબ કે અમારે કંઈ યાદ જ નહીં રાખવાનું? જો આપણને કશું યાદ જ ન રહે તો આપણે કેવી રીતે જીવી શકીએ? કમનસીબે તેઓ યાદદાસ્તનો સાચો અર્થ સમજતા નથી. ભૂતકાળ એટલે ભૂતકાળમાં બનેલા બનાવોનું સંકલન. આ પ્રસંગોમાંથી બે વાતનો ઉદ્ભવ થાય છે. (૧) તે પ્રસંગની સ્મૃતિ, (૨) તેમાંથી મળેલા અનુભવ કે જ્ઞાનની સ્મૃતિ, તે જ્ઞાન જ હકીકતમાં ભૂતકાળમાં બનેલી ઘટનાનો અર્ક છે. અને આ જ્ઞાન જ તમારા અસ્તિત્વનો અંશ બને તે જરૂરી છે. પ્રસંગની સ્મૃતિ ખરી પડવી જોઈએ. જેમ ખોરાક ખાઈ લીધા પછી તે શરીરમાંથી રૂંકે કાઢી જાય છે તેમજ. શરીર માત્ર ખોરાકનો અર્ક લઈ લે છે અને બાકીનું શરીરમાંથી બહાર રૂંકે કાઢે છે. આપણા મનનું પણ એવું જ છે, મોટે ભાગે આપણે કોઈપણ પ્રસંગ કે બનાવને તેમાનું સાફ કે નકામું તેનો ભેદ પારખ્યા વિના જ સમગ્ર ઘટનાને યાદ કરીએ છીએ. ભૂતકાળની દરેક ઘટના તમને જ્ઞાન તેમજ અનુભવની દૃષ્ટિએ વધારે સમૃદ્ધ બનાવે તે જરૂરી છે. તેનો જ અર્થ વૃદ્ધિ છે. અને તે તમારા ભૂતકાળના નિયંત્રણનો તંદુરસ્ત માર્ગ છે.

જો કોઈ આવું ન કરે તો (બનાવની) સ્મૃતિઓ આપણા અસ્તિત્વમાં વહેતાં ઊર્જાના દિવ્ય પ્રવાહમાં અવરોધ ઉત્પન્ન કરે છે. આપણા વિચારો કાં તો સ્મૃતિ અથવા તે દિવ્ય ઊર્જામાંથી ઉદ્ભવે છે. જે વિચારો તે દિવ્ય ઊર્જામાંથી ઉત્પન્ન થાય છે તેને આંતરરૂંકણ કહેવાય છે. જ્યારે સ્મૃતિમાંથી ઉદ્ભવતા વિચારોને સંકલ્પ કહે છે. દિવ્ય વિચારો દિવ્યતાને માર્ગ દેવી પ્રેરણા અનુસાર કાર્ય કરાવે છે. અને જે વિચારો સ્મૃતિમાંથી જન્મે છે તેમાં એટલી શુદ્ધતા કે શક્તિ હોતા નથી. ભૂતકાળની સફાઈનો સચોટ અર્થ આ છે. આપણા અનિષ્ટો કે દુષ્કૃત્યોનું કારણ આ અપૂર્ણ યાદો કે સ્મૃતિઓ જ છે.

આ પૃથ્વી પર મારું કાર્ય બે તરફનું છે. મારું પહેલું કાર્ય તે ક્ષતિપૂર્તિનું છે અને બીજું કાર્ય સુતેલા લોકોને જગાડવાનું છે. લગભગ બધાજ સુતેલા છે. તેમને જગાડવાનો એકમાત્ર માર્ગ છે કે મારે મારા પર કાર્ય કરવું.

Dr. Ihalaekela hew
Len

રેકિ સેમીનારનું સમય પત્રક

ક્રમાંક	તારીખ	સ્થળ	માસ્ટર	ડીગ્રી
૧	૪, ૫, ૬ માર્ચ	દેવરૂપ	સ્વચેતના શિબિર	
૨	૧૨, ૧૩ માર્ચ	દેવરૂપ	અજીતસર	પ્રથમ
૩	૧૨, ૧૩ માર્ચ	વડોદરા	સંગીતા કુલકર્ણી	પ્રથમ
૪	૨૬, ૨૭ માર્ચ	નાસિક	અજીતસર	પ્રથમ
૫	૨૬, ૨૭ માર્ચ	કોટા	સંગીતા કુલકર્ણી	પ્રથમ
૬	૧૬, ૧૭ એપ્રિલ	દેવરૂપ	અજીતસર	દ્વિતીય
૭	૨૧, ૨૨ મે	મુંબઈ	અજીતસર	પ્રથમ